

രാഷ്ട്രീയത്തിലെ മതനിരപേക്ഷ

വാസുദേവ് പുളിക്കൽ

ലോകചരിത്രം പതിഗ്രാഹിച്ചാൽ കാലാകാലങ്ങളിൽ ഒഴിമാറും പ്രവാചകനാരും ജീവിച്ചിരുന്നതായി കാണാം. അവരുടെ ചിന്തയുടെ അടിസ്ഥാനത്തിൽ മതങ്ങൾ രൂപീകരിക്കപ്പെട്ടിട്ടു്. അവർ ജീവിച്ചിരുന്ന കാലഘട്ടത്തിലെ അവർ സംസാരിച്ചിരുന്ന ഭാഷയും ചിന്തിച്ചിരുന്ന രീതിയും വൈവിധ്യമർന്നതായിരുന്ന കിലും ലക്ഷ്യം ഓന്നായിരുന്നു. മനുഷ്യരാശിയെ നന്ദിയിലേക്കും സുവാത്തിലേക്കും നയിക്കുക എന്ന ലക്ഷ്യം. ജീവിത സത്യം വെളിപ്പെടുത്തുന്ന ശാസ്ത്രമാണ് മതം. സത്യം പലതില്ല, ഓന്നു മാത്രം. അപ്പോൾ എല്ലാ മതങ്ങളുടെയും അന്തരിയാരയും ലക്ഷ്യവും ഓന്നായിരിക്കേ തും മനുഷ്യരുടെ ആഭ്യന്തരിക്ക ചിന്തയേയും ലാക്കിക ചിന്തയേയും സമന്വയിപ്പിച്ചുകൊ കൂളി ഉദാതതമായ ഒരു ജീവിതക്രമത്തിലേക്ക് അവരെ നയിക്കാൻ സഹായിക്കേ തുമാണെന്ന് ഒഴിമാറും പ്രവാചകനാരും മനസ്സിലാക്കിയിരുന്നു. എന്നാൽ, ഈ മതങ്ങൾ ദുഷ്ടലാക്കോടെ രാഷ്ട്രീയത്തെ നയിക്കുന്നതിന്റെ താല്പര്യം കാണിക്കുകയാണ്. അത് കൊ മതനിരപേക്ഷത രാഷ്ട്രീയരംഗത്തെ നഷ്ടപ്പെടുകൊ തിരക്കുന്നു. ജനങ്ങളുടെ മതവികാരങ്ങളെ എങ്ങനെ സന്നം പാർട്ടിയുടെ വിജയത്തിന് ഉപയോഗിക്കാമെന്ന് ചിന്തിക്കുന്ന നേതാക്കന്മാരു ഒക്കുന്നോൾ മതനിരപേക്ഷത അവധുക്തമായ നിശ്ചലായിത്തന്നെന്ന അവഗ്രഹണം ചെയ്യുന്നു.

രാഷ്ട്രീയത്തിൽ മതനിരപേക്ഷത അനിവാര്യമാണെന്ന് നിഷ്കർഷിക്കുമ്പോഴും മതത്തെ പ്രതിനിധിക്കാൻ പാർട്ടികൾ രംഗത്തു്. ലോകാധിപത്യം സ്ഥാപിക്കുവാൻ നിയുക്തരായവരാണ് ജർമ്മൻകാർ (നാസികൾ) എന്ന് ഹിറ്റ്ലർ വാൻഡ്രുട്ടോലെ ഫൈന്റവഭൂരിപ്പക്ഷമുള്ള ഭാരതം ഭരിക്കേ ത് ഹിന്ദുക്കളാണെന്ന വാദത്തിയുമായി ഹിന്ദു രാജ്യം സ്വപ്നം കാണുന്ന തീവ്യവാദികൾ ഭാരതത്തിലുള്ളള്ളപ്പോൾ രാഷ്ട്രീയം വളർന്നു കൊണ്ടു യിരിക്കും. അല്ലെങ്കിൽ രാഷ്ട്രീയത്തിൽ മതപരമായ ചിന്തകൾ കൂടുതൽ ശക്തി പ്രാപിച്ചുകൊ തിരക്കും. ചരിത്രത്തിലും ഒരു നിരീക്ഷണം നടത്തിയാൽ അവിടെ അടിഞ്ഞുകിടക്കുന്ന ജാലിയൻവാലാബാഗ് ദുരന്തം മുതൽ ഹിന്ദു-മുസ്ലീം ലഹരിയുടെ ടീകരത വരെയുള്ള മനുഷ്യരുടെ മുല്യചൃതിയുള്ളെയും കൊടുക്കുന്ന ക്രൂരതയുള്ളെയും വേദനിപ്പിക്കുന്ന കമകൾ കാണാൻ കഴിയും. ഹിന്ദു തീവ്യവാദികളുടെ മനസ്സിൽ ഉറങ്ങിക്കിടക്കുന്ന മുസ്ലീം വിരോധത്തിന്റെ തീപ്പുരി ഒരു വൻ അശ്വിജാലയായി ആളിക്കുന്നില്ലെന്നും മറ്റാരു മോളക്കോസ്റ്റ് ആവിഷ്കർക്കായിലേപ്പുന്നും കരുതാം. ഹിറ്റ്ലറുടെ ദാരുണമായ പതനത്തിന് ലോകം സാക്ഷ്യം വഹിച്ചത് അർക്കഹാണ് ഓർമ്മയില്ലാത്തത്. കേരളീയ രാഷ്ട്രീയത്തിൽ പ്രാതിനിധ്യം വേണ്ട മതാധിപത്യം നിഷ്കർഷിക്കുന്നു്. ഓരോ രാഷ്ട്രീയ പാർട്ടിയുള്ളെയും പിന്നിൽ അവർിൽ സ്വാധീനം ചെലുത്താൻ അല്ലെങ്കിൽ നിയന്ത്രണം ഏർപ്പെടുത്താൻ ആഗ്രഹിക്കുന്ന മതശക്തികളു്. അതു കൊ പ്രത്യുക്ഷമായോ പരോക്ഷമായോ മതം എത്തൊരു രാഷ്ട്രീയത്തെയും നിയന്ത്രിക്കുന്നു എപ്പോഴും. ഹിന്ദുവൈകിലും മതത്രംത്തിൽ വിശ്വസിക്കുന്നവർ ക്രമേണ ഹിന്ദു രാഷ്ട്രീയത്തിലേക്ക് നയിക്കപ്പെടുന്ന തക്കാ ഓ. ബി. ജെ. പി യിൽ മൊത്തം ഹിന്ദുക്കളാണെന്ന് തെറ്റിവരിച്ചു ബി. ജെ. പി കൊർ ഫൈന്റ ഫാസിസ്റ്റുകൾ എന്ന് മുദ്രയിക്കപ്പെട്ടിട്ടു്. ബി. ജെ. പി യുടെ ആധിപത്യത്തിൽ ഭാരതം ഹിന്ദു വർക്കരിക്കപ്പെടുമെന്ന സംശയത്തിൽ നിന്ന് ഉടലെടുക്കുന്ന ഭീതിയിൽ നിന്നും പരിഭ്രാന്തിൽ നിന്നുമാണ് ബി. ജെ. പി പിരുഖ ശക്തികൾ ഉടലെടുക്കുന്നത് എന്ന് കരുതാം. കോൺഗ്രസ്സിലും കേരള കോൺഗ്രസ്സിലും ഭൂതപ്പക്ഷവും കൈക്കസ്തവരാണെല്ലോ. അതുകൊ അവർ കേരളത്തെ കൈക്കസ്തവത്തിലേക്കുവാൻ ശ്രമിക്കുമെന്ന് കരുതാമോ? നൃനാപക്ഷത്തിന്റെ അനുകൂല്യങ്ങൾ നിലനിർത്താൻ ശ്രമിക്കുമായിരിക്കും. അതിന് മതാഭ്യക്ഷമാരുടെ നിർദ്ദേശങ്ങൾക്ക് കാതോർത്തെന്നനിർണ്ണയം ആകും. ഭൂതപ്പക്ഷമതസ്ഥാപനങ്ങളിൽ നിന്നും ലഭിക്കുന്ന വരുമാനം സന്നം സ്ഥാപനങ്ങളുടെ അഭിവൃദ്ധിക്കുവേ യിാൻ ഇപ്പോൾ ഉപയോഗിക്കുന്നത്. ആ അവസ്ഥ നിലനിർത്താൻ സർക്കാർ ശ്രമിച്ചുകൊ തിരക്കുവോച്ചും അതിൽ മത രാഷ്ട്രീയത്തിന്റെ പരിസ്ഥിതിയുമു്. നൃനാപക്ഷാനുകൂല്യങ്ങളും അതേ പോലെ നൃറോ കുകൾക്ക് മുമ്പ് നടന്ന അവകാശനിഷ്പയത്തിന്റെ പശ്വാത്തലവത്തിൽ സമുദായങ്ങൾക്ക് നൽകുന്ന അനുകൂല്യങ്ങളും ഇന്നത്തെ സാഹചര്യത്തിൽ ജനാധിപത്യമത്തെതരത്തേതാക്ക പൊരുത്തപ്പെടുന്നില്ല. പക്ഷേ അവ നിലനിർത്തുകേ ത് പല കക്ഷികളുടെയും താല്പര്യങ്ങൾ സംരക്ഷിക്കുന്നതിന് അനിവാര്യമായതിനാൽ മതരാഷ്ട്രീയം ഒഴിവാക്കാനാവത്തായിരുന്നു.

ബി. ജെ. പി. യിൽ ഹിന്ദുകൾ മാത്രമല്ല ഉള്ളത്. ഇതരമതസ്ഥരുമു്. എന്നാൽ മുസ്ലീം ലീഗിന്റെ സ്ഥിതി അതല്ലേണ്ടു. പേരു സുചിപ്പിക്കുന്നത് പോലെ മുസ്ലീം ലീഗിൽ ഇസ്ലാമിനോട് താല്പര്യപൂര്ണമായ മാത്രമേ ഉള്ളതു്. മതരാഷ്ട്രീയത്തെ എത്തിർക്കുന്നവർ ആദ്യം ചെയ്യേ ത് മുസ്ലീം ലീഗിനെ ചെറുതു് ഭരണത്തെന്ന് നിന്ന് മാറ്റി നിർത്തുകയാണ്. അത് അസാധ്യമായതിനാൽ ശ്രമിച്ചു നാണം കെട എന്ന് കരുതി ആരും അതിന് ശ്രമിക്കാറില്ല. മുസ്ലീംലീഗ് ദിനു പ്രതി ശക്തിയാർജ്ജിച്ചുകൊ തിരക്കുന്നു. കേരളത്തിലെ ഒരു പ്രമുഖ പാർട്ടി എന്നവകാശപ്പെടുന്ന കോൺഗ്രസ്സിന് കഴിഞ്ഞ തെരഞ്ഞെടുപ്പിൽ മുസ്ലീംലീഗിനെക്കാൾ കൂടുതൽ ലഭിച്ചത് വെറും മുന്നു സീറൂകൾ മാത്രമാണ്. കോൺഗ്രസ്സിന്റെ ഭരണത്തിൽ അസംസ്തൂപത്രരായ ജനങ്ങളുടെ നിശബ്ദമായ പ്രതികരണം. കല്ലുവച്ച രാഷ്ട്രീയനുകൾ പ്രഖ്യാപിക്കാനു യാതൊരു കോട്ടവും സംഭവിച്ചില്ല.

കേരളത്തിൽ പറയത്തക്ക പ്രാതിനിധ്യം ഇല്ലാതിരുന്ന ബി. ജെ. പി. കേരളത്തിൽ അവരുടെ സാന്നിദ്ധ്യം ശ്രദ്ധേയമാക്കുകയും താമര വിതരിക്കുകയും ചെയ്തു. പല രാഷ്ട്രീയ കക്ഷികളേയും ബി. ജെ. പിയുടെ നേട്വും അസ്വസ്ഥമാകുന്നു . എന്നാൽ, ഇപ്പോൾ ഭരണതലത്തിലില്ലെങ്കിലും കാലാകാലങ്ങളിൽ സ്വന്തം താഴ്പര്യം മുൻ നിർത്തി ഭരണകക്ഷിയിൽ പങ്കാളിയായി വകുപ്പുകൾ ഭീഷണിപ്പെടുത്തിപ്പോലും കൈകലാ കമിറിരുന്ന ലീഗിന്റെ വളർച്ചയിലും സ്വാർത്ഥതയിലും ആർക്കും അതേക്കാനും ആശങ്കയില്ലെന്ന് തോന്നുന്നു. ഇപ്പോഴിനായി ഇതുവരെപിതൃക്കുന്നും പൊതു അവധിവസമായി പ്രവൃത്തിപ്പണിക്കണമെന്നും ചെറിയ പെരുന്നാളിന്റെ മുന്ന് ദിവസത്തെ അവധി അനുവദിക്കണമെന്നും കേരള മുസ്ലീം ജമാ അത്ത് കൗൺസിൽ ആവശ്യപ്പെട്ടിരിക്കുന്നു. ഇന്നല്ലെങ്കിൽ നാളെ ഭരണതലത്തിലും ഒയേക്കാവുന്ന നിലനിൽപ്പിന്റെ പ്രശ്നത്തെപ്പറ്റി ചിന്തിക്കുന്നോളും മര്യാനും നോക്കാതെ രാഷ്ട്രീയ കക്ഷികൾ ഇതു ആവശ്യങ്ങൾക്ക് മുന്നിൽ മുട്ടമടക്കുന്നത് നോക്കി കുറേ ഒള്ളൂട്ടു. ഡി.എഫ് - ലിറ്റ് അല്ലെങ്കിൽ എൽ. ഡി. എഫ് കുട്ടകെട്ടായാലും ലീഗിന്റെ രാഷ്ട്രീയ പ്രവണതയും ലക്ഷ്യപ്പെടുത്താം മഹാശ്രദ്ധം നമുക്കും കിട്ടണം പണം എന്നത് തന്നെ. ലീഗിന്റെ ഏതൊരു കാഴ്ചപ്പുട്ടും മതപരമാണ്.

മതങ്ങൾക്ക് തത്ത്വാന്തരങ്ങളും , തത്ത്വാന്തരങ്ങൾക്ക് പുറമേ സ്ഥാപിതമതങ്ങൾക്ക് മതാഖ്യക്ഷ നാരും അവരുടെ ആജ്ഞാവർത്തികളായ വിശ്വാസികളുമും . മതനിരപേക്ഷം അവകാശപ്പെടുന്ന കമ്മ്യൂണിറ്റി പ്രസ്ഥാനത്തിനും സ്ഥാപിതമതത്തിന്റെ ചട്ടക്കൂടു ന് മുനിനാരായൻ പ്രസാദ് (നാരായൻ ടുരുകുല അഖ്യക്ഷൻ) ചു കൊണ്ടിച്ചുത് ഓർമ്മിക്കുന്നു. കമ്മ്യൂണിറ്റി പ്രസ്ഥാനത്തിൽ പ്രത്യയശാസ്ത്രവും അനുയായികളും, പ്രത്യയശാസ്ത്രം അനുയായികളുടെ മന്ത്രിഷ്ക്രത്തിലേക്ക് കടത്തിവിട്ട് അക്കമിമുറിപ്പിക്കുവാൻ ആസുപ്പിത്തമായ റൂഡി കൂസുകളും, റൂഡിനിസം അനുസ്ഥാനത്തിലും അധികാരിവർഗ്ഗവുമും . കുഞ്ഞാടുകൾ മതാഖ്യക്ഷമാരുടെ മുന്നിൽ ആരുങ്ഗിനിൽക്കുന്നത്തോലെ അനുയായികൾ പ്രസ്ഥാനത്തിന്റെ തീരുമാനത്തെ, ലഭിച്ചേക്കാവുന്ന ശിക്ഷയുടെ കാരിന്മാർത്ത്, നിശ്ചയിക്കാറില്ലെന്ന സ്ഥാപിതമതങ്ങളിലെന്ന പോലെ ഒരുവിധത്തിൽ അല്ലെങ്കിൽ മറ്റാരുവിധത്തിൽ സ്വന്തം അഭിപ്രായം അമർത്തിവയ്ക്കേ അടിമത്രം. സ്ഥാപിതമതങ്ങളിൽ നിന്ന് പ്രസ്ഥാനത്തെ വേർത്തിച്ചു നിർത്തുന്ന ഘടകങ്ങൾ മുല്യാധിഷ്ടിതമായ പ്രത്യയശാസ്ത്രത്തിന്റെ സ്ഥായീന ശക്തിയാൽ അനുയായികൾ ജീവൻ പോലും ബലി കഴിക്കാൻ തയ്യാറാകുന്ന സ്ഥിതി വിശ്വേഷമാണ്. ആ പ്രത്യയശാസ്ത്രത്തേടുകൂളിൽ അവരുടെ അർപ്പണമനോഭാവമാണ്. ഈ സാഹചര്യം രാഷ്ട്രീയ മുതലെടുപ്പുകൾക്കായി ഉപയോഗിക്കുന്നോളാണ് ആ രാഷ്ട്രീയം സക്കൂപ്പിതമായ മത രാഷ്ട്രീയ തേനാട് ചേരുന്ന നിൽക്കുന്നത്. 1957 വരെ പ്രസ്ഥാനത്തെ വിരുദ്ധമാണ്. മതങ്ങൾ പോരാട്ടത്തിന്റെ ഭാഗമായി അക്കമതത്തിന്റെ വഴി തേടുന്നുവെന്ന് ജനം വിഡി എഴുതും വിധം പ്രവർത്തനഗത്തിലെ മാറ്റങ്ങൾ വരുന്നു. ജനങ്ങളെ മരണത്തിന്റെ നിശ്ചിതി നിർത്തി ദേവവിഹാരാക്കുന്ന വിധത്തിൽ അഹിക്കാരത്തിന്റെ വൈകാരികതയിൽ മതപ്രസ്ഥാനങ്ങളിൽ വളർന്നു വരുന്ന അക്കമാസക്കാരി നമ്മുടെ സംസ്കാരത്തിൽനിന്ന് മാനുഷിക മുല്യങ്ങൾ പീണിംഗിന്തയു പോകുന്നതിന്റെ ലക്ഷ്യാനുമാണ്.

മുല്യങ്ങളുടെ പുനഃസ്ഥാപനത്തിനായി ആധുനിക കാലത്ത് ജനമെടുത്ത നാരാധാരണഗുരുവിനെന്നപോലുള്ള ഒഴിവിലും സേവനംകൊം ജാതിവർത്തകരണത്തിൽ അമർന്നുപോയ കേരളീയ സാമുഹ്യവ്യവസ്ഥി തിയിൽ കാരുമായ മാറ്റങ്ങൾ സംഭവിച്ചുവെക്കിലും ജനങ്ങളുടെ മനസ്സിൽ ദുഷ്പിച്ച ജാതി-മത ചിത്ര ആശ തീരിക്കുന്ന പതിപ്പിൽക്കൊന്നതുകൊം അവർക്ക് മതനിരപേക്ഷം എന്ന ഉർക്കുപ്പട്ടവും അനുസ്ഥാനത്തുമായ ചിത്ര ഉയർത്തിപ്പിച്ചിക്കാൻ കഴിയുന്നില്ല. ശ്രീ നാരാധാരണീയർ എന്ന വിളിക്കപ്പെടുന്നവർക്ക് അവരുടെ വ്യക്തിയ ഘടനയിൽ മതരാഷ്ട്രീയം കുത്തിവെയ്ക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്ന സാർത്തം തർപ്പരരായ സമുദായ നേതാക്കരാർ നാരാധാരണഗുരുവിലും വേർത്തി ആപുണ്ണയാവിലും ആശയത്തിന് വിരുദ്ധമായി ‘ശ്രീ നാരാധാരണീയ മതം’ സ്ഥാപിച്ച രാഷ്ട്രീയവർത്തകരിക്കുവോൻ അവസരം പാർത്തിരിക്കുകയാണ്. ശ്രീ നാരാധാരണീയ സംഘത്തിന്റെ നിലനിൽപ്പിന് രാഷ്ട്രീയ സാധൂകരണം അനിവാര്യമാണെന്ന സ്വന്തം നേട്വുങ്ങൾക്ക് വേ 1 പ്രചതിപ്പിക്കുന്ന വർ ഹിന്ദുത്വവർത്തകരണത്തിലും വാസ്തവത്തിൽ ശ്രീ നാരാധാരണ സംസ്കാരത്തെ അധിപതനത്തിലേക്ക് നയിക്കുകയാണ്. നമുക്ക് ജാതിയില്ല എന്ന നാരാധാരണഗുരുവിലും പ്രസ്താവനയുടെ ആറാം വാർഷികം ആലോച്ചിക്കുന്നാണും ജാതി രാഷ്ട്രീയത്തിന്റെ കൂപ്പായമൺഡിച്ചു നാരാധാരണ ശുരൂവിനെ അവത്തിപ്പിക്കുന്ന തിലെ അനുച്ചിത്യവും വിരോധാഭാസവും അനുയായികൾ മനസ്സിലാക്കുന്നത് ലജ്ജാവാഹം തന്നെ. തിമയു ദേയും മനുഷ്യവിരുദ്ധതയും ചിഹ്നമായി മതങ്ങൾ നിലകൊള്ളുവോൾ ആ രാഷ്ട്രീയതേനാട് ജനങ്ങൾക്ക് വെറുപ്പുതോന്നും. മുഗ്രീയലൂപിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന തന്നെ പറ്റി ഹിന്ദുരാജ്യം സ്ഥാപിക്കാനുള്ള വ്യഗ്രത തിൽ പള്ളികളും മറ്റും തകർക്കുന്നതും മുസ്ലീംഗണങ്ങളെ ഹിന്ദുക്കളും ശത്രുപക്ഷത്ത് പ്രതിഷ്ഠിക്കാൻ ശ്രമിക്കുന്നതും പരുമാംസം കഴിച്ചു എന്ന കാരണം പാഠ്യം കൊടുവാൻ മാറ്റാം വരുന്നതും അവരുടെ വ്യക്തിയ ഘടനയിൽ മതരാഷ്ട്രീയത്തെ ലജ്ജാവാഹം തന്നെ. നിരോധിക്കുന്ന നീണ്ടിയാണ്. നിരോധിക്കുന്ന നീണ്ടിയാണ്. നിരോധിക്കുന്ന നീണ്ടിയാണ്.

മതത്തിന്റെ പാർശ്വവർത്തികളാക്കാതെ മൊത്തം ജനത്തോട് കൂറുപുലർത്തിക്കൊം രാജ്യത്തിന്റെ സാമുഹികവും സാമുഹികവും ലക്ഷ്യമായ പുരോഗതി ലക്ഷ്യമായ പുരുഷരിൽ മതരാഷ്ട്രീയമായാലും ജനങ്ങൾ അംഗീകരിക്കുന്നും. അതിന് മതരാഷ്ട്രീയക്കാരുടെ വ്യക്തിയിൽ ഘടനയിൽ സാരമായ മാറ്റം വരും. അഹരമഹാമന്ദിരങ്ങളിൽ ആരാധനയും ആരാധനയും ആവശ്യമാണ്. അവർ ഉറുനോക്കുന്നത് സഹിഷ്ണാതയില്ലാത്ത മതരാഷ്ട്രീയതേനാട്

ലെത്തണം. ഇവിടെ പ്രസക്തമായി വരുന്നത് പ്രിയതയാണ്, ജീവിതത്തിന്റെ അന്തർധാരയായിരിക്കേ ത സാർവ്വതീകരിക്കായ സ്വന്നേഹമാണ് എന്ന സന്ദേശമാണ്. തന്നിൽ നിന്നും അന്യമല്ലാത്ത ഇഷ്വരനിൽ തോന്നുന്ന സ്വന്നേഹത്തെ ജീവിതത്തിൽ സാക്ഷാത്കരിക്കുന്നത് പരസ്പരം സ്വന്നേഹിച്ചാണ് എന്ന മതോപദേശം ഭേദംശ്വത്തിനാണ്. ഓരോരുത്തരുടേയും പ്രിയതകൾ അഭേദത ദർശനത്തിന്റെ വെളിച്ചത്തിൽ സമന്വയിപ്പിക്കണം.

പ്രിയമൊരു ജാതിയിതെൻ പ്രിയം ത്രദിയ
പ്രിയമപര പ്രിയമെന്നേകമായി
പ്രിയവിഷയം പ്രതിവന്നിട്ടും ഭേദം, തന്ന
പ്രിയമപരപ്രിയമെന്നിയണം.

ഇവിടെ ജാതിയും മതവുമല്ല, പ്രിയതയാണ് പ്രധാനം. വിഭിന്ന വിഷയങ്ങളോടുള്ള ആകർഷണ വികർഷണങ്ങൾ ഏകത്വബുദ്ധിയെ സ്വീകൃച്ച് നാനാത്തത്തിൽ ഭേദമുണ്ടുണ്ട്. അതു കൊംഞ്ച് പ്രിയതയിൽ വെവ്വുല്ലമുണ്ടുണ്ട്. ഓരോരുത്തരിലും പരിലസിക്കുന്ന ആനന്ദസ്വരൂപമായ ആത്മാവിന്റെ ഏകാത്മകതയുടെ തിരിച്ചറിവിൽ തന്റെ പ്രിയം അപരഞ്ഞെ പ്രിയമായിത്തീരുകയും അസഹിഷ്ണുതകൾ സ്ഥാനമില്ലാതെ കുകയും ചെയ്യും. അപ്പോൾ മതരാഷ്ട്രീയം ആരിലും അതുപ്പതിയുണ്ടുണ്ട് കുകയില്ല എന്നും മാത്രമല്ല മതനിരപേക്ഷതയും സർവ്വമതഭാവനയും ആദർശാത്മകതയും തിങ്കിനിർക്കുന്ന രാഷ്ട്രീയ പ്രവണത നമുക്ക് അനുബന്ധമാകും.

സാർവ്വലഭകികതയുടെ വിശാലമായ പാത വെട്ടിത്തെളിച്ച് ജനങ്ങൾ പ്രതീക്ഷിക്കുന്ന സത്യം, സമയം, സ്വാത്രത്യും എന്നിവയിൽ അധിക്ഷിതതമായ ഒരു ഭരണ സംവിധാനം സംജാതമാക്കാൻ ഭരണകക്ഷികൾക്ക് സാധിക്കും. അപ്പോൾ മതരാഷ്ട്രീയമായാലും അത് മനോജനമായ പുക്കൾക്കും കോർത്തത്തട്ടുത്ത ഹൃദയവും മനോഹരവുമായ മാലപോലെ ജനങ്ങൾക്ക് സ്വീകാര്യമാകും.